

SZLAK HISTORYCZNY „WYDARZENIA WOJENNE 1945 ROKU”

Pod koniec II wojny światowej najcięższe walki w regionie Odry i Warty pozostawiły po sobie widoczne po dziś dzień blizny. Zapraszamy na transgraniczny szlak historyczny śladami wydarzeń z wiosny 1945 roku.

31 stycznia 1945 r. pierwsze oddziały armii radzieckiej dotarły do Odry i tam się osadziły. Wzdłuż dzisiejszej rzeki granicznej doszło do ciężkich walk, które do końca kwietnia 1945 r. spowodowały niezliczone ofiary oraz poważne zniszczenia miast, wsi i infrastruktury.

Anklam

Miejsca na szlaku historycznym „Wydarzenia wojenne 1945” w sposób obrazowy przybliżają dramatyczne wydarzenia z końca II wojny światowej. Należą do nich dawne więzienia i obozy, takie jak więzienie Sonnenburg w Ślōnsku, obóz jeniecki Offlag IIC Woldenberg w Dobiegniewie, więzienie Wehrmachtu w Anklam czy obóz zewnętrzny getta Theresienstadt w Wulkow.

Miejsca takie jak Klessin, Kienitz, Kostrzyn nad Odrą, Santok czy Seelow reprezentują ponadto najcięższe zniszczenia i boje, które przyniosły ogromne straty w związku z ostatnią wielką ofensywą radziecką w kierunku Berlina. Nazistowskie Niemcy ostatecznie skapitulowały 8 maja 1945 r. w Berlinie-Karlshorst.

Szlak historyczny Odra-Warta 1945 przypomina wydarzenia z tamtych dni i umożliwia frapujące obserwacje z różnych perspektyw.

PARTNERZY PROJEKTU

Miasto Seelow (Lead Partner)
Küstriner Straße 61, 15306 Seelow
www.seelow.de

Gmina Ślōnsk
ul. Sikorskiego 15, 66-436 Ślōnsk
www.slonsk.pl

„Erinnerung verbindet” - „Pamięć łączy” w regionie nad Odrą i Wartą to polsko-niemiecka sieć transgranicznej turystyki edukacyjnej i turystyki pamięci. Pod przewodnictwem miasta Seelow marka turystyczna o tej samej nazwie łączy około 180 miejsc pamięci po obu stronach granicy, tworząc wieloperspektywny krajobraz pamięci. Odkryj wyjątkową historię regionu Odry i Warty.

WWW.PAMIEC-LACZY.EU

LIBERATION ROUTE EUROPE

Europejski kulturowy szlak wyzwolenia 1944-45

Liberation Route Europe to certyfikowany szlak kulturowy Rady Europy i projekt LRE Foundation. Szlak ten łączy ludzi, miejsca i wydarzenia w celu upamiętnienia wyzwolenia Europy spod okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej oraz refleksji nad długotrwałymi konsekwencjami i historią wojny z wykorzystaniem wielonarodowej i wieloaspektowej perspektywy. Dzięki setkom miejsc i historii w dziesięciu krajach europejskich szlak łączy najważniejsze regiony znajdujące się na drodze posuwania się wojsk koalicji antyhitlerowskiej w latach 1943-1945.

www.liberationroute.com

www.lre-poland.org

STOPKA REDAKCYJNA

Editing and layout:
ECCOFORT e.V., Albertinenstr. 1, 13086 Berlin, www.eccofort.eu

Zdjęcia: map ©ECCOFORT e.V.; map background ©Printmaps.net/OSM Contributors; title and inside 1/3/5: ©Muzeum Twierdza Kostrzyn; inside: 2/4 ©Muzeum Twierdza Kostrzyn, picture Przewodnik

Projekt „Wspólna pamięć – 80. rocznica zakończenia II wojny światowej 2025” został dofinansowany z Funduszu Małych Projektów (FMP) 2021-2027 Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA w ramach Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027.

Podróż przez
wyjątkową historię
polsko-niemieckiego
pogranicza nad Odrą i Wartą

Szlak historyczny
„Wydarzenia wojenne
1945 roku”

MUZEUM TWIERDZY KOSTRZYN

Wyjątkowy zabytek
obszarowy nad Odrą

Stacja Liberation Route Europe

www.pamiec-laczy.eu

MUZEUM TWIERDZY KOSTRZYN

Wyjątkowy zabytek obszarowy nad Odrą

Pruska twierdza Kostrzyn została zbudowana w połowie XVI wieku i ze swoimi sześcioma bastionami należała do największych europejskich twierdz miejskich tamtych czasów. Do 1887 r. była stale rozbudowywana - dodano cztery forty zewnętrzne: Gorgast, Zorndorf (Sarbinowo), Säpzig (Żabice) i Tschernow (Czarnów). Ze względu na postęp w technologii uzbrojenia, twierdza wkrótce potem stała się technicznie przestarzała, a jej funkcja militarna została zarzucona.

W styczniu 1945 r. Armia Czerwona nacierała ze wschodu, zdobywając znaczne obszary i wypierając uchodźców oraz rozproszone jednostki Wehrmachtu. Kostrzyn był ważnym celem nad Odrą, ponieważ przez tamtejsze mosty bezpośrednio do Berlina prowadziły linia kolejowa i szosa. W międzyczasie Niemcy po raz kolejny ogłosili Kostrzyn twierdzą, prowizorycznie uzupełnili historyczne umocnienia o przeszkody i fortyfikacje polowe oraz zgromadzili garnizon liczący około 10 000 ludzi, aby jak najdłużej powstrzymać wroga przed zdobyciem miasta i zajęciem mostów.

31 stycznia do Kostrzyna dotarły pierwsze jednostki Armii Czerwonej. W kolejnych tygodniach, przy silnym niemieckim oporze, utworzono przyczółki, a miasto, z wyjątkiem niewielkiego korytarza, zostało odcięte. Nie udało się go jednak zdobyć.

6 marca Armia Czerwona rozpoczęła prowadzony jednocześnie z kilku stron atak, który miał doprowadzić do całkowitego zlikwidowania obrony. 12 marca zdobyto kostrzyńskie Nowe Miasto. 22 marca udało się połączyć radzieckie przyczółki i odciąć twierdzą od zaopatrzenia. Niemieckie próby odblokowania twierdzy nie powiodły się, czego nie mogła zmienić nawet osobista interwencja Hitlera. Od 24 marca bombardowanie kostrzyńskiego Starego Miasta było tak silne, że nie przetrwał go żaden budynek. Dopiero 30 marca twierdza została ostatecznie zdobyta a dla ruchu kołowego i kolejowego zbudowano mosty zastępcze. Już 25 kwietnia 1945 r. przez mosty przejechał pierwszy pociąg w kierunku Berlina.

Po zachodniej stronie Odry wojska niemieckie wykorzystały ten czas na rozbudowę stanowisk obrony na oddalonych o około 10 km wzgórzach Seelow. Ostatnia duża bitwa II wojny światowej rozegrała się tam w dniach 16-19 kwietnia 1945 r. W dniu 8 maja 1945 r. nazistowskie Niemcy skapitulowały, a granice państw w Europie zostały wytyczone na nowo. W wyniku przesunięcia Polski na zachód, Küstrin stał się Kostrzynem nad Odrą. Nowe Miasto zostało odbudowane. Obszar Starego Miasta pozostawiono samemu sobie na nowym polsko-niemieckim pograniczu i „zapomniano” o nim na prawie 50 lat. Dopiero w 1994 r. rozpoczęto prace wykopaliskowe na niektórych obszarach twierdzy, a spod zasypów ziemnych wyłoniły się ruiny dawnych domów, brukowane ulice i chodniki.

Dziś Muzeum Twierdzy Kostrzyn w Kostrzynie nad Odrą to unikatowy zabytek obszarowy, nazywany również „Pompejami nad Odrą”. Jest ono wywołującym niezwykle wrażenie ostrzeżeniem przez wojnę i jej skutkami. Ekspozycje przedstawiają historię twierdzy, a tablice informacyjne ułatwiają zwiedzanie nieistniejącego już centrum dawnego miasta Küstrin.

Museum der Festung Küstrin
ul. Graniczna 1
66-470 Kostrzyn nad Odrą

+48 95 752 23 60
biuro@muzeum.kostrzyn.pl

